
Akutte halsinfeksjoner forårsaket av Streptococcus pyogenes

DOKTORAVHANDLINGER

MARKUS LILJA

Øre-nese-halsavdelingen
Institutt for klinisk medisin
Universitetet i Tromsø
9037 Tromsø

Akutt halsinfeksjon er en hyppig sykdom hos barn og tenåringer. Omkring hvert tredje tilfelle forårsakes av *Streptococcus pyogenes*. Risiko for lokale komplikasjoner og immunologiske senkomplikasjoner gjør at diagnostikken og behandlingen av *S pyogenes*-infeksjoner er viktig.

I denne studien ble det tatt avskrap fra halsmandlenes overflate av pasienter med akutt tonsillitt med positiv hurtigtest og bakteriekultur for *S pyogenes*. Disse patogener hadde en klar affinitet til epitel som dekket lymfatisk vev i svelget og kunne ikke finnes, for eksempel på kinnslimhinnen. Adhesjon av *S pyogenes* til halsmandlenes overflateepitel var patognomonisk for en akutt tonsillitt forårsaket av disse mikroorganismer og kunne påvises innen 24 timer etter at halssymptomene hadde startet. Ingen *S pyogenes*-adhesjon kunne sees hos friske *S pyogenes*-bærere. Bakteriene kunne lokaliseres på mandlenes overflate ved hjelp av fluoresceinisotiocyanat (FITC)- eller gullmerkede antistoffer mot *S pyogenes*.

Ved skanning- og transmisjonselektronmikroskopisk undersøkelse av preparater så man at det fantes adhesjon mellom fimbriae på bakteriene og cellulære utspring på epitelcellene. Avstanden mellom to cellulære utspring var omtrent en tredel av diameteren på en *S pyogenes*-bakterie. Det kunne dessuten påvises lange streptokokkjeder som strakte seg over flere epitelceller. Denne bakterielle kontakt med epitelcellene igangsatte antakeligvis den inflammatoriske prosessen i halsmandlenes vev. Patogenene var rikelig dekket med immunoglobulin G mens mengden av bakterier dekket med sekretorisk IgA tilltok med varigheten av sykdommen. Insuffisient dekking av patogenene med sekretorisk IgA kan være en bidragende årsak til oppveksten av akutt tonsillitt.

Ved peritonsillær abscess kunne bakterier nesten alltid påvises i aspirert puss ved direkte farging av pusset med akridinoransje eller ved aerob og anaerob dyrking. 27 % av abscessene inneholdt kun en bakteriespesies, vanligvis *S pyogenes*. I resten av abscessene fantes en blandingsflora av kokker og staver, dvs. aerobere og anaerobere. Kun i få tilfeller kunne bakterier dekket med antistoff påtreffes. Antall bakterier i pusset varierte mellom 4×10^5 og 6×10^9 per ml. Abscesser med blandingsflora inneholdt omkring 100 ganger flere bakterier enn abscesser med bare *S pyogenes*. Leukocytene var vanligvis deformerte og destruerte i pusset. Kun i få tilfeller kunne intracellulære bakterier påvises.

- *Avhandlingens tittel*
- Acute tonsillitis caused by *Streptococcus pyogenes* – particularly regarding initial events, local complications and immunoglobulin coating
- *Utgår fra*
- Øre-nese-halsavdelingen
- Institutt for klinisk medisin
- *Disputas* 8.10. 1999
- Universitetet i Tromsø

Publisert: 20. februar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.